

CAMPUS HANDBOEK

J. VAN HOE C. LAMMENS S. VANDERHAEGEN

Financieel management

De essentie

Derde, herziene druk: augustus 2016
Tweede druk: februari 2016
Eerste druk: september 2013

D/2016/45/218 - ISBN 978 94 014 3622 9 - NUR 782

Vormgeving cover: Studio Lannoo en Keppie & Keppie
Vormgeving binnenwerk: Scriptura Westbroek

© De auteurs & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2016.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij, de boeken- en multimedia-
divisie van Uitgeverij Lannoo nv

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd worden en of
openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie,
microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
Erasme Ruelensvest 179 bus 101
3001 Leuven
België
www.lannoocampus.be

INHOUD

VOORWOORD	11
LIJST VAN FIGUREN	13
INLEIDING	17
HOOFDSTUK 1. DE JAARREKENING	19
1.1 Inleiding	19
1.2 De onderdelen van de jaarrekening	22
1.2.1 De balans	22
1.2.2 De resultatenrekening	23
1.2.3 De toelichting	25
1.3 Bespreking van de balans	27
1.3.1 Bespreking van de activa	27
1.3.1.1 De vaste activa	27
1.3.1.2 De vlottende activa	36
1.3.2 Bespreking van de passiva	44
1.3.2.1 Het eigen vermogen	45
1.3.2.2 Voorzieningen en uitgestelde belastingen	50
1.3.2.3 Vreemd vermogen	51
1.4 De resultatenrekening	56
1.4.1 Inhoud van de resultatenrekening	56
1.4.2 Analyse van de opbrengsten en de kosten	58
1.4.2.1 Bedrijfsopbrengsten	58
1.4.2.2 Bedrijfskosten	59
1.4.2.3 Financiële opbrengsten (75)	64
1.4.2.4 Financiële kosten (65)	65
1.4.2.5 Uitzonderlijke opbrengsten en kosten (76 en 66)	65
1.4.2.6 Belastingen (67)	65
1.4.2.7 Belastingvrije reserves	65
1.5 De resultaatverwerking	65
1.6 Opdrachten	66

HOOFDSTUK 2. FINANCIËLE ANALYSE	72
2.1 Inleiding	72
2.2 Voorbeeld: XYZ nv	73
2.3 De horizontale en verticale analyse	77
2.3.1 Verticale analyse	77
2.3.1.1 Berekening structuurpercentages	78
2.3.1.2 Toepassing berekening structuurpercentages	78
2.3.2 Horizontale analyse	82
2.3.2.1 Berekening	82
2.3.2.2 Toepassing jaarlijkse verandering	83
2.3.2.3 Interpretatie van de bekomen resultaten	88
2.4 Liquiditeit	89
2.4.1 De cash ratio	89
2.4.2 De current ratio (CR)	90
2.4.3 De acid test (AT) of quick ratio (QR)	95
2.4.4 Netto bedrijfskapitaal (NBK) – Net working capital (NWC)	96
2.4.5 Operationele periode en financieringsperiode	98
2.4.5.1 De operationele periode	98
2.4.5.2 De financieringsperiode	100
2.4.5.3 Voorraadperiode, periode klanten- en leverancierskrediet	100
2.4.5.4 Berekeningen voor XYZ nv	107
2.5 Rendabiliteit	110
2.5.1 Rendabiliteit van het eigen vermogen (REV) – Return on equity (ROI)	111
2.5.2 Verkoopmarge – Sales or profit margin	112
2.5.3 Rendabiliteit totaal vermogen (RTV) – Return on assets (ROA)	113
2.6 Solvabiliteit	114
2.6.1 Algemene financiële onafhankelijkheid (AFO) – Equity ratio (ER)	114
2.6.2 De gearing ratio: schuld op eigen vermogen (S/EV)	115
2.6.3 Algemene schuldgraad (ASG) – Debt ratio (DR)	116
2.6.4 De financiële hefboom	117
2.7 Marktwaarde-ratio's	118
2.7.1 Winst per aandeel (WPA) – Earnings per share (EPA)	118
2.7.2 De prijs/winst ratio (P/W) – Price/earnings ratio (P/E)	119
2.7.3 Dividend rendement (DR) – Dividend yield (DY)	120
2.8 Opdrachten	121
HOOFDSTUK 3. ANALYSE VAN DE KASSTROMEN	125
3.1 Inleiding	125
3.2 Analyse van de liquiditeiten	126
3.3 Het kasstroomoverzicht	127

3.4	Classificatie van de kasstromen	128
3.4.1	Operationele activiteiten	128
3.4.2	Investeringsactiviteiten	132
3.4.3	Financieringsactiviteiten	133
3.5	Verschillende cashflow situaties	133
3.6	Voorbeeld: BARI nv	134

HOOFDSTUK 4. BUDGETTERING 140

4.1	Inleiding: wat is budgetteren	140
4.2	Wettelijke reglementering	141
4.3	Budgetteren: waarom en hoe?	143
4.4	Soorten (deel)budgetten	146
4.5	Het verkoopbudget	149
4.5.1	De inhoud van het verkoopbudget	149
4.5.2	Het verkoopbudget en de budgetteringsmethodes	149
4.5.3	Voorbeeld: de case Tabela nv	151
4.5.3.1	Inleiding: Tabela nv	151
4.5.3.2	Het verkoopbudget	157
4.5.3.3	Stappen opstellen verkoopbudget 20N5	158
4.5.3.4	Budget resultatenrekening/balans m.b.t. verkoop 20N5	160
4.5.3.5	Het liquiditeitenbudget m.b.t. de verkoop	162
4.6	Het productie-, voorraad- en aankoopbudget	166
4.6.1	Van verkoopbudget naar aankoopbudget	166
4.6.2	Van verkoopbudget naar productiebudget	167
4.6.2.1	Constante voorraad en schommelende productie	168
4.6.2.2	Constante productie, schommelende voorraad	168
4.6.2.3	Voorbeeld	170
4.6.3	Van productiebudget naar aankoopbudget	173
4.6.4	Case Tabela nv: van verkoop- tot aankoopbudget	174
4.7	Het investeringsbudget	182
4.7.1	Investeringsbudget: wat?	182
4.7.2	Case Tabela nv: investeringsbudget	183
4.7.2.1	Investeringen uit het verleden	183
4.7.2.2	Nieuwe investeringen voor 20N5	185
4.8	Het personeelsbudget	189
4.8.1	Inleiding	189
4.8.2	Belangrijke parameters bij de loonkosten	189
4.8.3	Case Tabela nv: het personeelsbudget	191
4.8.3.1	Het personeelsbestand bij Tabela nv	191
4.8.3.2	De verwachtingen voor 20N5	192

4.8.3.3	Personeelsbudget voor 20N5	193
4.9	Het financieringsbudget	196
4.9.1	Inleiding	196
4.9.2	Case Tabela: het financieringsbudget	197
4.9.2.1	Kredieten uit het verleden	197
4.9.2.2	Nieuwe kredieten in 20N5	201
4.9.2.3	Financiering: balans, resultatenrekening en liquiditeiten	202
4.10	Budget marketingkosten en diverse kosten	204
4.10.1	De verkoop- en marketingkosten	204
4.10.2	De inhoud van de diverse kosten	205
4.10.3	Case Tabela nv: marketingkosten en diverse kosten	206
4.11	Het globale budget	206
4.11.1	Gebudgetteerde balans, resultatenrekening en liquiditeitenbudget	206
4.11.2	Liquiditeitenbudget en beleidsacties	211
4.11.3	Budgetcontrole	212
4.12	Opdrachten	213
HOOFDSTUK 5.	INVESTERINGSANALYSE	219
5.1	Evalueren van investeringsprojecten	219
5.2	Basisprincipes bij investeringsanalyse	220
5.3	Stappen bij de investeringsanalyse	221
5.4	Analyse van de rendabiliteit van een project	222
5.4.1	De methode van de netto actuele waarde (NAW)	222
5.4.1.1	De toekomstige waarde	223
5.4.1.2	De huidige of actuele waarde	224
5.4.1.3	De netto actuele waarde (NAW)	224
5.4.2	De Pay Back periode (PB)	229
5.4.2.1	Voorbeeld: Dakraam nv	230
5.4.2.2	Voor- en nadelen bij de methode van pay back	231
5.4.3	De Internal Rate of Return (IRR)	231
5.4.3.1	Voor- en nadelen van de methode van de IRR	233
5.5	Opdrachten	233
BIBLIOGRAFIE		237
BIJLAGE 1: DE JAARREKENING		239
a.	Het voorblad	239
b.	De balans	240
c.	De resultatenrekening	242
d.	De resultaatverwerking	244

e. De toelichting. Voorbeeld: de materiële vaste activa	245
f. De toelichting. Voorbeeld: de financiële vaste activa	251
g. De toelichting. Voorbeeld: belastingen en taksen	257
BIJLAGE 2: HET MINIMUM ALGEMEEN REKENINGSTELSEL (MAR)	258
BIJLAGE 3: HET FINANCIËEL PLAN	272
BIJLAGE 4: GEGEVENS TAFELMODEL BOKA	284
BIJLAGE 5: DE AFLOSSINGSTABELLEN VAN DE KREDIETEN VAN TABELA NV	286
AUTEURS	299
EINDNOTEN	301

VOORWOORD

Financiële kennis en informatie spelen een steeds belangrijkere rol in de huidige snel veranderende wereld, vol sociale en economische onzekerheid. Het is dan ook voor iedereen belangrijk, ook voor niet-financieel geschoolden, om een basisinzicht te hebben in de werking van de financiële processen van een organisatie.

Een dergelijke gefundeerde basiskennis stelt de lezer in staat om de gebruikte financiële terminologie en rapportering binnen organisaties te begrijpen. Financiële informatie zegt iets over het verleden, maar geeft ons ook de kans om naar de toekomst te kijken. Kennis van financieel beleid en budgettering helpt de geïnteresseerde om mee de strategische richting van een organisatie te bepalen en leidt ongetwijfeld tot meer inzicht in de besluitvorming, waardoor medewerkers binnen een organisatie ook meer gemotiveerd worden om samen met het beleid de strategische doelstellingen van een organisatie te bereiken.

Er zijn reeds heel wat handboeken verschenen over diverse financiële topics. De meeste van die boeken zijn heel specifiek en uitgebreid. In dit boek trachten de auteurs echter een overzicht te geven van de belangrijkste elementen van financieel beleid, aan de hand van voorbeelden en cases. Zij hopen op die manier tegemoet te komen aan de verwachtingen van de lezers die op zoek zijn naar een basiswerk financieel management.

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1.1: de balans	23
Figuur 1.2: schematische voorstelling van de resultatenrekening (in staffelvorm)	24
Figuur 1.3: overzicht van de activa (balans na winstverdeling)	28
Figuur 1.4: de exploitatiecyclus van een onderneming	37
Figuur 1.5: overzicht van de passiva (balans na winstverdeling)	46
Figuur 1.6: de verschillende componenten van de loonkosten	54
Figuur 1.7: overzicht van de resultatenrekening	57-58
Figuur 1.8: balans van de onderneming Lardon nv	67
Figuur 1.9: resultatenrekening van Alfa nv	68-69
Figuur 2.1: de activa van XYZ nv	74
Figuur 2.2: de passiva van XYZ nv	75
Figuur 2.3: de resultatenrekening van XYZ nv	76-77
Figuur 2.4: verticale analyse van de activa	79
Figuur 2.5: verticale analyse van de passiva	80
Figuur 2.6: verticale analyse van de resultatenrekening	81-82
Figuur 2.7: horizontale analyse van de activa	84
Figuur 2.8: horizontale analyse van de passiva	85
Figuur 2.9: horizontale analyse van de resultatenrekening	87
Figuur 2.10: balans van BEST nv	93
Figuur 2.11: current ratio en quick ratio per activiteitensector (Nace)	94
Figuur 2.12: schematische voorstelling van een positief NBK	96
Figuur 2.13: schematische voorstelling van een negatief NBK	97
Figuur 2.14: de operationele periode en de financieringsperiode	99
Figuur 2.15: Rados nv	101
Figuur 2.16: klantenkrediet (KK) en leverancierskrediet (LK) in 2010 per activiteitensector	107
Figuur 2.17: belastingen op de toegevoegde waarde en belastingen ten laste van derden	109
Figuur 2.18: REV per activiteitensector, België 2010 (Nace)	112
Figuur 2.19: AFO en verkoopmarge per activiteitensector, België 2010 (Nace)	115
Figuur 2.20: balans en resultaten van Boxtael nv op 31 december, uitgedrukt in 1.000 EUR	122

Figuur 3.1: bedrijf A en B, met en zonder financiering	126
Figuur 3.2: kasontvangsten uit verkoop aan klanten	130
Figuur 3.3: kasstromen t.g.v. aankoop goederen en betaling lonen	130
Figuur 3.4: de verschillende cashflow situaties	134
Figuur 3.5: de balans en resultatenrekening bij BARI nv voor 20X1 en 20X2	136
Figuur 4.1: overzicht van de verschillende deelbudgetten	147
Figuur 4.2: verkoopgegevens tafelmogellen Tabela nv van 20N1 tot 20N4	152-153
Figuur 4.3: balans van Tabela nv voor de boekjaren 20N1 t.e.m. 20N4	154-155
Figuur 4.4: resultatenrekening Tabela nv voor de boekjaren 20N1 t.e.m. 20N4	156
Figuur 4.5: geraamde verkochte aantallen Tabela nv in 20N5	158
Figuur 4.6: gebudgetteerde verkoopprijzen Tabela in 20N5	159
Figuur 4.7: geraamde netto omzet Tabela nvin 20N5	159
Figuur 4.8: verkoopbudget 20N5 per maand in bedragen	160
Figuur 4.9: gebudgetteerde balans en resultatenrekening m.b.t. de verkoop	161
Figuur 4.10: het liquiditeitenbudget m.b.t. de verkoop	163
Figuur 4.11: de in- en uitstroom van liquiditeiten t.g.v. de verkoop	164
Figuur 4.12: inningsschema verkoop SDF nv	165
Figuur 4.13: van verkoop- tot aankoopbudget	166
Figuur 4.14: constante voorraad en schommelende productie	168
Figuur 4.15: constante productie en schommelende voorraad	169
Figuur 4.16: gebudgetteerde verkopen Barbetta nv voor 20N1	170
Figuur 4.17: budget met stabiele voorraad en schommelende productie (1)	171
Figuur 4.18: budget met stabiele voorraad en schommelende productie (2)	171
Figuur 4.19: budget met stabiele voorraad en schommelende productie	172
Figuur 4.20: budget met stabiele productie en schommelende voorraad (1)	172
Figuur 4.21: budget met stabiele productie en schommelende voorraad (2)	172
Figuur 4.22: budget met stabiele productie en schommelende voorraad	173
Figuur 4.23: aantallen en kosten van de productiematerialen van de tafels	175
Figuur 4.24: gebudgetteerde productie en voorraad tafelmogel Andro	177
Figuur 4.25: voorraad tafelmogel Andro 20N1-20N4	178
Figuur 4.26: berekening totale aankoopkost productiematerialen	179
Figuur 4.27: gebudgetteerde balans en resultatenrekening m.b.t. aankoop	180
Figuur 4.28: gebudgetteerde balans en resultatenrekening aankoop en productie	181
Figuur 4.29: liquiditeitenbudget aankoop en productie	182
Figuur 4.30: overzichtstabel MVA en afschrijvingen	184
Figuur 4.31: gebudgetteerde balans m.b.t. de investeringen (1)	185
Figuur 4.32: overzichtstabel MVA en afschrijvingen (2)	186
Figuur 4.33: gebudgetteerde balans m.b.t. de investeringen (2)	187
Figuur 4.34: liquiditeitenbudget, inclusief investeringen	188
Figuur 4.35: personeelskosten 20N4	192

Figuur 4.36: evolutie van het loon van dhr. P. Verbeeck	194
Figuur 4.37: evolutie van de loonkost van alle personeelsleden van Tabela nv	195
Figuur 4.38: balans en resultatenrekening m.b.t. lonen	196
Figuur 4.39: aflossingstabel van het investeringskrediet voor de gebouwen	199-200
Figuur 4.40: terugbetaling kapitaal en intrest in 20N5 van kredieten uit 20N1-N4	201
Figuur 4.41: terugbetaling van kapitaal en intrest van kredieten 20N5	202
Figuur 4.42: gebudgetteerde balans en resultatenrekening m.b.t. financiering	203
Figuur 4.43: het liquiditeitenbudget m.b.t. financiering	204
Figuur 4.44: energiekosten van Tabela nv in 20N4	206
Figuur 4.45: de gebudgetteerde energie kosten van Tabela nv voor 20N5	207
Figuur 4.46: gebudgetteerde balans van Tabela nv voor 20N5	207-208
Figuur 4.47: gebudgetteerde resultatenrekening van Tabela nv voor 20N5	209
Figuur 4.48: het liquiditeitenbudget van Tabela nv voor 20N5	210
Figuur 4.49: grafische weergave van het liquiditeitenbudget van Tabela nv	211
Figuur 4.50: geraamde verkoopaantallen Plastix nv	213
Figuur 4.51: omzet Eletron nv in 20N1	217
Figuur 4.52: verplaatsingskosten vertegenwoordigers Eletron nv	218
Figuur 5.1: jaarlijkse uitgaven en inkomsten van Dakraam nv	225
Figuur 5.2: uitgaven en inkomsten Dakraam nv, rekening houdend met actualisatievoet van 2%	226
Figuur 5.3: uitgaven en inkomsten Dakraam nv, rekening houdend met actualisatievoet van 5%	227
Figuur 5.4: uitgaven en inkomsten Imation nv	228
Figuur 5.5 : return on investment bij Imation nv	229
Figuur 5.6: uitgaven en inkomsten Dakraam nv	230
Figuur 5.7 : actuele waarde van de kasontvangsten bij Dakraam nv (bij 6 en 7%)	232
Figuur 5.8 : actuele waarde van de kasontvangsten bij Dakraam nv (bij 6,759%)	232
Figuur 5.9: verwachte opbrengsten per investeringsproject	234

INLEIDING

In het boek *Financieel Management. De essentie* bespreken de auteurs de belangrijkste elementen van het financieel beleid van een onderneming. Belangrijke topics hierbij zijn de jaarrekening, de financiële analyse, de analyse van de kasstromen, het opstellen van een budget en de investeringsanalyse.

De verschillende onderdelen worden telkens besproken aan de hand van voorbeelden en indien mogelijk gelinkt met de praktijk of met recente financiële gegevens.

Bij wijze van inleiding wordt in een eerste deel de inhoud en de werking van *de jaarrekening* toegelicht. Een goed begrip van de jaarrekening is essentieel om de werking van een organisatie te begrijpen en om nadien de financiële gegevens te kunnen analyseren.

In een tweede deel wordt dieper ingegaan op de *analyse van de jaarrekening*. Klassieke ratio's zoals liquiditeit, rendabiliteit en solvabiliteit worden hier besproken. Er wordt ook ingegaan op de horizontale en verticale analyse en verder leggen de auteurs de link tussen de financiële gegevens en de belangrijkste marktgegevens.

De analyse van inkomende en uitgaande *kasstromen* en de mate waarin een bedrijf in staat is om cash te genereren, wordt besproken in deel drie. Hierbij wordt de IAS-7 norm als standaard gebruikt. De opvolging van de kasbewegingen komt ook terug in het deel budgetteren.

In topic vier wordt dieper ingegaan op het *budgetteringsproces*. Hierbij wordt beschreven hoe een organisatie een budget kan opstellen, inclusief de verschillende deelbudgetten. Verder wordt aangetoond dat de output van een budget onmisbaar blijft als beleidstool binnen elke onderneming.

In een laatste deel worden basistechnieken van *investeringsanalyse* besproken, samen met de berekening en interpretatie van de *return on investment (ROI)*.

Hierbij geven de auteurs aan hoe de rendabiliteit van een investering of project berekend kan worden.

De auteurs trachten regelmatig links te leggen tussen de verschillende deeldomeinen van financieel beleid, zoals bijvoorbeeld het verband tussen het budget en de kasstroomanalyse of de link tussen de kasstroomanalyse en de investeringsanalyse.

Dit boek richt zich in eerste instantie tot studenten hoger onderwijs die inzicht willen verwerven in de verschillende financiële processen van een bedrijf. Het kan echter ook een nuttig studie- of naslagwerk zijn voor beleidsvoerders in bedrijven of andere geïnteresseerden in financieel beleid.

HOOFDSTUK 1

DE JAARREKENING

1.1 INLEIDING

Particulieren of organisaties die geïnteresseerd zijn in de financiële toestand van een bedrijf maken heel vaak gebruik van de neergelegde jaarrekening van een onderneming, aangezien een jaarrekening de belangrijkste financiële informatie van bedrijven of verenigingen bevat.

De *jaarrekening* is een wettelijk document dat informatie bevat over de financiële situatie van de laatste twee boekjaren. De jaarrekening vloeit rechtstreeks voort uit de boekhouding en ze bestaat officieel uit een balans, een resultatenrekening en een toelichting.¹ De neergelegde jaarrekeningen bevatten in de praktijk vaak extra informatie, zoals een verslag aan de algemene vergadering, het verslag van de commissaris en eventueel een kasstroomoverzicht.²

Veel bedrijven maken naast de jaarrekening ook een *jaarverslag* op.³ Het jaarverslag bevat onder andere een overzicht van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf, de beschrijving van de voornaamste risico's waarmee het bedrijf geconfronteerd wordt en inlichtingen over omstandigheden die de ontwikkeling van de vennootschap aanmerkelijk kunnen beïnvloeden.⁴ In de praktijk gaat het hier veelal over samenvattende financiële gegevens, de bedrijfsstrategie, geplande toekomstige activiteiten, klantenevolutie ...

De wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening en zijn verschillende uitvoeringsbesluiten⁵ en het wetboek vennootschappen, verplichten elke onderneming een boekhouding te voeren en een jaarrekening op te stellen. In functie van een aantal criteria zoals de aard en de grootte van de onderneming, krijgen organisaties *richtlijnen* opgelegd.

Het voeren van een volledige of vereenvoudigde boekhouding

Bij een volledige dubbele boekhouding is het bedrijf verplicht om de principes van het dubbel boekhouden toe te passen en gebruik te maken van het minimum algemeen rekeningstelsel (MAR).⁶ De bedrijven die een vereenvoudigde boekhouding mogen voeren, hoeven alleen een financieel dagboek en een aan- en verkoopboek bij te houden en tevens een inventaris op te stellen. Alleen natuurlijke personen en bepaalde vennootschappen met een beperkte omzet mogen een vereenvoudigde boekhouding voeren.⁷

De boekhouding: chronologisch gevoerd en gebaseerd op bewijsstukken

Bij het voeren van de boekhouding moeten alle verrichtingen chronologisch opgenomen worden in (hulp)dagboeken en zijn de boekingen gebaseerd op bewijsstukken (facturen, onkostennota's ...).⁸

De jaarrekening opstellen volgens het volledige of het verkorte schema⁹

Het belangrijkste verschil tussen beide modellen is dat bij het verkorte schema het bedrijf de bedragen van de omzet (70), de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (60) en de diensten en diverse goederen (61) niet hoeft te vermelden.¹⁰ Het volstaat in dat geval dat het bedrijf in de resultatenrekening alleen de brutomarge vermeldt (het verschil tussen de rekeningen 70 en 60+61). Een tweede verschil is dat bij het verkorte schema de toelichting beknopter is. Niet-beursgenoteerde kleine ondernemingen *mogen* het verkort schema gebruiken.¹¹ Grote ondernemingen en beursgenoteerde kleine ondernemingen *moeten* het volledige schema gebruiken.

De verplichting om de jaarrekening openbaar te maken en neer te leggen

Een groot aantal organisaties moet jaarlijks de jaarrekening (digitaal) neerleggen bij de balanscentrale van de Nationale Bank van België. Deze verplichting geldt echter niet voor:¹²

- natuurlijke personen die handelaar zijn;
- kleine vennootschappen waarvan de vennoten onbeperkt aansprakelijk zijn: VOF, Comm.V., CVOA;

- grote vennootschappen waarvan de vennoten onbeperkt aansprakelijk zijn, indien geen enkele vennoot een rechtspersoon is;
- landbouwvennootschappen;
- ziekenhuizen, ziekenfondsen, beroepsfederaties, scholen en instellingen voor hoger onderwijs (indien geen handelsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid of grote of zeer grote vzw).

Door de publicatie van de jaarrekening worden belanghebbenden op geregelde tijdstippen geïnformeerd over de financiële toestand van het bedrijf. Alle geïnteresseerden kunnen deze jaarrekeningen raadplegen bij de balanscentrale: www.nbb.be.

Een externe controle laten uitvoeren door een commissaris

De commissaris oordeelt over het getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap.¹³ Ondernemingen, vzw's en stichtingen die een commissaris aanstellen, moeten het verslag van de commissaris samen met de jaarrekening neerleggen.

De verklaring van de commissaris kan de vorm aannemen van een verklaring zonder voorbehoud, een verklaring met voorbehoud, een afkeurende verklaring, of, indien de commissarissen geen oordeel kunnen uitspreken, een onthoudende verklaring.¹⁴

Strengere verplichtingen bij beursgenoteerde bedrijven

Beursgenoteerde bedrijven zijn verplicht een jaarlijks financieel verslag op te maken.¹⁵ In dit verslag worden de volgende zaken opgenomen:

- de gecontroleerde jaarrekeningen;
- het jaarverslag;
- een verklaring door de verantwoordelijken dat:
 - > de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten,
 - > het jaarverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf;
- het ondertekende verslag van de commissaris.

1.2 DE ONDERDELEN VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening bestaat uit drie onderdelen.

- De balans: de balans geeft het vermogen van de onderneming weer op een bepaalde datum (bijvoorbeeld 31/12). Het vermogen omvat enerzijds alle bezittingen (activa) en anderzijds het eigen vermogen en de schulden (passiva).
- De resultatenrekening: de resultatenrekening geeft een overzicht van alle opbrengsten en kosten van een onderneming gedurende het voorbije boekjaar. Het totaal van alle opbrengsten en kosten leidt finaal tot het resultaat van het boekjaar.
- De toelichting, inclusief de sociale balans.

1.2.1 De balans

De balans geeft het vermogen van de onderneming weer. De term vermogen verwijst ofwel naar de bezittingen (activa) ofwel de financiering van de bezittingen (passiva).

In de *linkerhelft* van de balans vinden we de activa terug. De activa zijn de bezittingen van een onderneming en ze bestaan uit vaste activa (grond, gebouwen, machines, auto's ...) en vlottende activa (voorraden, geldbeleggingen ...).

De *rechterhelft* van de balans bevat de passiva. De passiva geven de oorsprong van de middelen weer. Het eigen vermogen bestaat bij de opstart van een onderneming uit de ingebrachte middelen door de aandeelhouders. Het vreemd vermogen omvat schulden of middelen die van derden werden verkregen, zoals ontleende bedragen bij financiële instellingen, schulden aan leveranciers en schulden ten opzichte van de overheid.

Bij de balans na resultaatverwerking zien wij dat de activa altijd gelijk zijn aan de passiva, of anders gezegd: dat de gebruikte middelen (activa) gelijk zijn aan de oorsprong van de middelen (passiva). Het totaal van de activa (of de passiva) is gelijk aan het balanstotaal.